

"אשנב" — עתון המחרתת הנפוץ ביותר

מרדכי נאור

הייה בתקופה של מלחמת עולם. האקטיביסטים, כדוגמת ברל צנלסון, דוד בן גוריון ואליהו גולומב, לחזו להוציאו ביטאון, שיררכן את חברי השורה, ובכircular את חברי ה"הגנה" שבhem, לקרהת המאבקים הצפויים. כך בא לעולם "אשנב", שכותרת המשנה שלו, ממש כל שנותיו היהת:

ליקוטי ידיעות — דבריהם בשם אומרים.

הגילון הראשון הופיע ב-24 באוגוסט 1941, כמשמעותו שני אזכורים חשובים: מימין — מפלגת פועלי ארץ ישראל, ומשמאלי — פנימי לחבריהם, לא לפמירה. (מאוחר יותר, כפי שזונן, הוא נזכר). בגילון השני נעלם שם המפלגה, ולא נזכר עוד. עד לגילון הרביעי לא היה העtan, ככל הנראה, במה של קבע, ומכל מקום הגילונים לא היו ממוספרים. מהgilion החמישי ואילך החל מניין קבוע ובאותו ערך עבריות דודקה (ר, יט, קל"ז וכדומה).

בגיגוד למקובל בעיתונים ובכתבי עת חדשים, לא הופיע בגילון הראשון "מניפסט" כלשהו, ככלור הودעה או "הצהרת כוונות" מטעם העורך, המוציא לאור או הגוף העומד מאחוריו הפרטום. רק ארבע שנים לאחר מכן, עם הופעת גיליון המאה (20 באוגוסט 1945), למדור הקוראים לדעת מהן מטרותיו של "אשנב", ובאיזהו ניכר גם סופר להם מודיע בא לעולם.

מה גומת להיווצרותו של כתבת-עתה זה? מיסדיו של "אשנב" רואו את חירות הביטוי העברי בארץ כאחד מתנאי הייסוד לעצם קיומו כאן — מתנאי שאין מותרם עליו בשום נסיבות ואין מסתלים מהם מרוץ. כשם שחרירות ההגנה וחירות העלה — אין מפקדים אותן בידיהם — ואיפילו יידים — ואין מקבלים את הגבולותיהם, כך גם חירות המשבה והביטוי העבריים. כי שמותר על זכות זו — מוחר על ציפור נשפה של החונועה הציונית.

הڌחיפה הבלתי-אמצעית להזעקה של "אשנב" הייתה הצנורה המשלחתית החמורה שהוקמה בראשית המלחמה, ולא הסתפקה במגעות "ידיעות מועלות לאובי", אלא האלה להטיל אלם ושיטוק על נושאים רבים של המחשבה הציונית והאנטישמיות המדינית. ברם, קיומו של "אשנב" אינו נקבע ע"י חומרות הצנורה והקלותה, נפוליה ווכיספה, המשותם מדי יום בימיו, כל עוד אין לצייבורית העברית אפשרות חופשית מלאה לאמר או דברה ולמסור את ידיעותיה. לפי החוק הממשלתי, טובע החוק הלאומי העליון שתחקים עתונות בלתי-חוקית בהגבלה השלטונית. בשטח ההסברה, כמו בשטח העליה וההגנה, רק חירות יהודית שלמה תבטל את הצורך בקיום מפעלים לאומיים מקבילים למפעלים הלאומיים המאושרים רשמית.

העורך הראשון — ברל צנלסון

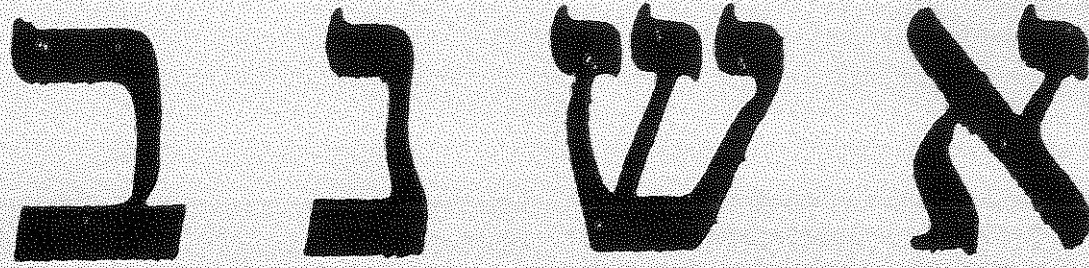
ברל צנלסון, מייסדו ועורכו הראשון של העtan "דבורי", הוא גם זה שעמד, מבחינה עתונאית, לידUrsho של "אשנב". בגילון המאה נאמר בندון: "אשנב' הוקם לפני יומתו של ב. צנלסון. הוא שקבע את שם העtan והיה עורכו הראשון". ואולם, ברל לא יכול היה להתפנות לעריכה זו במלואה, והעבודה המעשית הוטלה על אליעזר ליבנה (או ליבנסטיין). אדם בעל טופרמן טוער, שנמהה לפני כן עם ראש הקיובן המאוחד,

בקורתה המאבק לעצמאות בשנים שלפני קום המדינה, שמור מקום חשוב לעתונות המחרתת, זו שיפקה לציבור מידע על פעולות נושאים, שהבריטים לא היו מעוניינים כי יגיעו לידייעות הציבור היהודי. ל"הגנה", לאצ"ל וללח"י היו מערכות הסברה שהופקו על הוצאה עתונאים, בייטאים, עלונים וכדומה, שהופצו בדרכים שונות — מהכנה לתיבות הדואר ועד להדבקה על קיורות הבתים. בין כל הפרסומים הללו תופס העtan "אשנב" מקום מיוחד וחשוב. הוא הופיע בשנים 1947-1941, וייחדו בכך: ראשית, הוא היה הנפוץ ביותר מכל פרוטומת המחרתת — תפוצתו הגיעו בשיאה ל-30 אלף עותקים; שנית, הוא היה הסדרי ביותר. 157 גיליאנותו הופיע תקופה מדינית שביעית, ובשנתו האחראות מדי שבוע; שלישיית, וזה אולי המעניין ביותר: זה היה, עד כמה שידוע, עtan המחרתת היחיד בארץ שהיה לו מנויים קבועים. תלסום דמי המני כיטה כמעט את כל הוצאותיו.

התחלתה — במא"ז

כמעט כל חותמי וקוראי התייחסו אליו כאל ביטונה הרשמי של ה"הגנה", אך לא מיתו של דבר הוא לא היה כזה. ראשיתו בקץ 1941, כמעט שנתיים לאחר פרוץ מלחמת העולם השנייה. היישוב היהודי היה אז בתסכול עזום: מאיירופה הגיעו יהודים מרחוק ורבים בידי האצים; ניסיונותיהם של יהודים ארים-ישראל להחנדב בהיקף רחב לצבא הבריטי, על מנת להשתחף במלחמה נגד האצים, נדחו ברובם על-ידי הבריטים; החזית שבעפפון אפריקה התקרכה לאוזונג, ואילו השולטן הבריטי הפgin בדרך כלל עזין — לבדר עצר מעתלים שניסו להגיע לחופי הארץ, ערך חיפוש-גינשך ביישובים ושמר בקפדנות על עיקרי הספר הלבן" של 1939.

במא"ז, המפלגה הגנולה ביזטור שהיתה גם "מחלגת השלטן" ביהדות, התנהלו דיונים ויכוחים על נושאים העומדים ברום עולם של היישוב היהודי וה坦ועה הציונית, בין שתי אסכולות קיימות עד היום: אקטיביסטים ומטוונים, שבימים נוהג לכנותם — "נצים" ו"זינים". האקטיביסטים תבעו "לספר את האמת" לציבור, ולהזכיר את ההחנכלויות הבריטיות; המטוונים דגלו בהנמקת הטן, מה גם שמדובר

לקוטי - ידיעות / דברים בשם אומרם

לאיש הדת הנוצרי, ד"ר נורמן מקלין מכנסית סקוטלנד, שি�יב בעת ההיא בירושלים, ובקיש ממנו שיכתוב לחג המולד ולהנוכה מאמר, שיעסוק גם בענייני השעה (כלומר בעיות שעוררה מלחמת העולם השנייה). ד"ר מקלין כתב מאמר בשם "סורוסום קורדה" (בלטנית: "שאו אתיכם!") כלומר "התעדדו!"). וברכוו עמדה הדקה, שהיהודים הם שהעניקו לעולם רוח אוניברסלית שbowoth נולדה הנצרות, וכי רוח בית לחם עתידה לניחח את רוח ברוכטגןן (מכזרו ההורי של היטלר בדרום גרמניה). הצנזורה הבריטית בירושלים מהקה שני שליש מהמאמר, והעתון האנגלי ציין, שהוא סבורים כי בשם מקומ חוץ מעולם הנאצים לא היו מזוכים בראיענות אלה דבר מדהים או מסתכן".

שנתיים אחר כך, בגילון ע"ב (ב' ב' 1944), מופיעים דברים בנושא הצנזורה שאמר גרשון אגוננסקי, עורך ה"פליטין פוסט", ל"אבניו סטנודד" הלונדי. מתרבר שמאז 1942 לא התהדר דבר:

יכולה להיות אדם מאושר אלמלא דבר אחד: הצנזורה הפליטינאית. לפעמים מנעו מני הצנזורים מלהಡפיס את תשובותיו של צ'רצ'יל בפרלמנט. אשר לעתיד היהודים בארץ-ישראל — הם מלוחיכו. בغال היותר נלהב מדי להtagיותו (של יהודים עצמא בריטי) בארץ — הענשתי. היהודים מהווים, כמובן, שני שלישים מכל המגויסים הארץ-ישראלים המשרתים בצבאות הוד מלכטו, אך חלילה לנו מלקרוא להם יהודים או יהודית — הם פלטינאים!

מקורות המידע

"אשנב" התבבס על כמה מקורות מידע עיקריים. אחד מהם כבר תואר לעיל: ידיעות ומארמים יהודים בעולם, בדרך כלל בעיתונים אנגליים ואמריקניים. מקור שני היה הש"י — שירות הידיעות של ה"הגנה". השירות העמיד לרשות העתון את המידע שasad, והודיעו שפ魯סמו ייחסו ל"מודיע", ל"מקור מהימן", או ל"איש תל-אביב". גם

המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית סייפה חומר לאשנב". מקור נוסף היה נאומים והזיכרון של מנהיגי היישוב שהובאו בהרחבה. מאמצינו של נשי החסידות הציונית, פרופ' חיים וייצמן, למען הקמת עוצבות יהודיות גדולות במסגרת הצבאה הבריטי, זכו בשנות המלחמה הראשונות להדגשה ניכרת מעל עמודי "אשנב". כך הודיעו גם הتابטאיות של י"ר הסוכנות היהודית, דוד בן גוריון, בנושאים אקטואליים וערביים, כמו תפקידיה של העתונות בחברה היישובית (ראה מסגרת).

עם הזמן נהיה לאחד מדבריו של הזרם האקטיביסטי במפא". בעת ש"אשנב" החל להופיע, היה ליבנטין איש המחלקה להסברה של ה"הגנה" ומעורכי "מערכות". הוא ערך את "אשנב" ביד רמה, ובתיו "אדם קשה", כהגדרת אנשים שהכירו אותו. לאחר תקופה לא ארוכה העביר חלק מתפקידו העדיף לעוזר או לעורך-משנה. תחילת זה היה מאריך ורטה, ביום פרופסור למדע המדינה וליחסים בינלאומיים באוניברסיטה העברית, ולאחר מכן בא מקומו מאריך בראל (כיום עתונאי ב"דבר"). בעבר עורך "אמר").

"ב-1944, כשהציג לי ליבנטין את העריכה, אמרתי לו: איך אתה יכול להציג לי דבר זהה. אני ממש נעדר, בן 22", מספר בראל. תשובהו היה: "אין דבר, אני בגילך כבר היה מזכיר הקיבוץ המאוחד".¹

"אשנב", כאמור לעיל, נועד בראש וראשונה לעקוב את הצנזורה הבריטית. מגמת מייסדיו ועורכיו הינה להביא לידיות האיבור, ובעיקר לידיות חברי ה"הגנה", את אותן ידיעות ופרטיהם שהעתונות העברית לא יכולה לפרסם, בשל פסילתיה של הצנזורה הבריטית. החומר המצוין הושג ללא קושי. בראל מספר, כי היה סובב במערכות העתונאים ואוסף מהן את הידיעות שנטפלו, אלה מצאו דרכן לדפי "אשנב". מדי פעם גם ניהל העתון מלחמת חרמה בצעורה. כך היה, למשל, בגלגולו השני י"ח וו"ט (שהופיע באפריל ובמאי 1942). השיטה המקובלת הייתה להביא דברים בשם אמורים", ובמקרים אלה — مثل העתונות האנגלית, שפרסמה לא אחת פרטיהם על "ឧולוייה" של הצנזורה בארץ-ישראל, הגנה מה שהביא "אשנב" ממקור מהימן לעילו ולעיל, ה"מנצ'סטר גראדיאן": בחוק תקופה קזרה פסלה הצנזורה דיבעה על מותו בקרב של פליט יהוד-צייני, שהtagies לצבא הבריטי; נאסר על ביקורם הדדים של תלמידים יהודים וערבים, והשיא, ללא ספק, הוא בפסילת דבריו של ראש הממשלה צ'רצ'יל בפרלמנט. מתרבר שככל מה שצ'רצ'יל אמר היה: "לא חל כל שינוי במדיניותה של ממשלה זו גבי ארץ-ישראל". בארץ ישראל המנדטורית של 1942, אפילו משפט כזה היה לצינירים בעיני הצנזורה. העתון האנגלית שאל, ו"אשנב" ציטט ממנו: "כלום אפשר להעלות על הדעת, כי יעשה עד כלשהו להפריע לפרסום בהקדם האפשרי תשובה מעין זו, שנמסרה בפרלמנט הבריטי על ידי ראש ממשלה בריטניה? וראי שבית הנבחרים ידורש דו"ח מלא על מעשה זה". עתון אנגלי אחר, "טיים אנד טיים", הביא סיפור מדרים עוד יותר. הקשור ל"פליטין פוסט". עתון ארץ-ישראל' זה בשפה האנגלית, פנה

תקlidiah hamidaniyim shel haatunot he-avriyah מאת דוד בן-גוריון

בשביל שארית העם היהודי, היישוב העברי בארץ הנהנו מורה יהודין החשוב ביותר. הוא מקרין מכולתו היהודית, מרצונו היהודי, מעצמוותו היהודי. הוא מעודד את העם היהודי המודכו — המודכו לא רק עיי התלינים הנאצים, אלא גם באדרונות החופש הלחומות בהטליה, מוכא בחוראות האנושית והיהודית, נגע ונעלב עד היסוד, מופלה-לרע בכל העולם, בלי יוצא מן הכלל.

דבר היישוב מוכא לעם היהודי בשורה הראשונה עיי איש-העתונאות, ריש ערך עצום לכך, כיצד רואה העם היהודי את היישוב. אם עתונאיינו נשלים מזמן לזמן — והרי הם בשידודים כמו לנו — יש לו תוצאות קשות בשבייל כל העם היהודי, בשבייל הרגשות העצמית, שבבל אמוןתו, בשבייל וגביה-הכבד שלו, שכן היישוב העברי הוא

מגדל-הארך היהודי שנשא לעמו בתקופה השכלה זו. אני בטוח, שאליו העתונאים בארץ, ובניהם היישוב כולם, היו יודעים עד-כמה תלוי העם העברי בכל תפוצתו בהרגשותיו היהודי והאנושית, בתקתו ובזקיפותיו יקומו ביישוב זה — הרבה דברים שקורים כאן לא היו קורים, הרבה דברים שנאמרים לא היו נאמרים, הרבה דברים שניעשים לא היו נועשים. שהרי הם הושפתי-דיבוי, עלבון צער לעם האומל והמעונה הזה.

ידידות אין פירושה חוטר-ביביקורת,

ביקורת אין פירושה שנאה :

בשורה הראשונה מולטת על העתונאות שלנו אחריות גדולה כלפי היישוב בארץ וככל העם היהודי בגולה, שהם יהיו המכרים לנו כי ביעת עתידנו הקרוב. ואולם, לא קטנה היא גם האחריות ביחס לאחמי גורם שלישי, גם בו תלוי הפיתרון הציוני — דעת הקהל בעולם, דעת העמים החופשיים הלוחמים בהטילו. חיבטים אלו לרכוש את ההבנה, את האהדה ואת הידידות של העמים האלה. אך דבר זה מחייב אותנו

להבנה, להאהדה ולידידות לגבי עמים אלה מגדנאותנו.

ידידות אין פירושה חוסר ביקורת. אם יש לבקר משהו — מבקרים. אבל מזוים אנו על אבחנה בדוקה: יידידות אין מוגנה "מה-יפית", וביקורת אין פירושה שנאה. תנאי לרכישת יידידות העולם הוא, שנטפה בכל היישוב היהודי וגביה-יזידות לכל העמים הלחומיים, לכל העמים החופשיים ביחסם. אך נרכוש את יידידותם, ורק אם יידידותנו תחא-ידיית של אנשים כאים, זוקפי-קומה, ולא של בעלי "מה-יפית". כל גזומה בנדון זה — ואנחנו מוגדים לעתים — הופכת לזרכי "מה-יפית" והשפילה אותונו בעני זרים. עמים אלה הם עמים בני-חוון, והם מכבדים אנשים וקידוצים בני-חוון; הידידות שלנו צריכה להיות של אנשים המכבדים את עצם, הנשארים עצמאים בכל מצב, נאמנים לגורלם, לעם, להבנתם המוסרית ולמולותיהם.

קשה ליהודי להימנע מביקורת. אין פינה בעולם שאין בה ליהודי משחו לבקר כי-יהוד. עמים מבוגרים מבנים היטב, כי אנשים שיש להם רגש אנושי אינם עריכים להרין ראש, ומוחרר להם לבקר. אבל ביקורת מתחן עמידה גאה אינה צריכה ליהפוך לשנאה. פחדת-מלך עריכים אנחנו לטפח בתוכנו שנאה לבני-בריתנו. לא צריך להיות בתוכנו לא-פּרוֹ ולא "אנטי" ביחס לשום עם; אלא היישוב היהודי כולם, העם היהודי כולם, חייב לעמוד כדי זו זקופה, ב-זברית גאה לצדה של משפחת העמים החופשיים.

אם מעשה דמת-הכבש לא חזר — לכל הפחות לעת-עתה — הרוי זה ההורוד לתגובה המאוחדרת, האמיצה והגאה של היישוב היהודי, שמצו בפעם הזאת את ביטויו המלא בעוננות העברית המאוחדרת*. מעשה זה הוא סימן לאפשרויות הפליטיות והחינויוויות הגנוונות בעוננות.

רק אף קצת של חווית המהה שלנו הרגלה ביום רמת-הכבש. החווית כולן חמורה הרבה יותר מאשר משותגלה אז. העובה שהיא רוחקה מהתנו, ושיהיא לפחות סמה מענינו — אינה משנה את הדבר ביטו. העם היהודי בגולה והיישוב בארץ נתונים מתחן תיל-אי-בה ומול התנקשות בלתי-יפוסקת, ויש מודר את העוננות בארץ, באיזה מידה היא יודעת לשף ולעמוד נגיד חזית מתמדת זו, שלא יימת כמוות לאכזריות ולסכנות גם בהיסטוריה ובת-ההיסטוריה שלנו.

תקמידה חרואשי של העוננות הוא — ממן אינפורמציה. ואולם, יש ברירה ובחרה, והוא הכרח. מן ההכרח שתעמדו כאן איזה אידאה מהחזית שאחנו עומדים בה. אצלנו עכשו שום איזאה שאינה שואה מהחזית שאחנו עומדים בה. אבל העוננות קיימת לא רק לשם מתן אינפורמציה. העוננות בארץ מביעים את דעת היישוב ומשקפים אותה. יותר מזה: הם מעציבים ומחנכים את היישוב במידה ידועה. ויש לשאול, באיזה מידת הראיה ההזזה והפה הוה הולמים את היישוב ואחת תפקודיו בשעה זו.

שאלת זו צריכה לעמוד בפני העוננות יומי-יום. כאשר הוא נועל לידי את העט, עליו לעונת עלייה בפועל. שאלת זו היא חמורה בשבייל כל עוננו עברי בימיינו באשר הוא שם (והרי יש עוננים יהודים באנגליה ובארכוזות-הברית), אך היא חמורה פי כמה לגבי העוננות היהודית בארץ-ישראל. כי יישוב זה שהוא מושחת העוננות, ושאותו היא צריכה לתקן ולעצב — יישוב זה אינו חטיבת מקומית בלבד. זה גרעין האומה והמורלה; יותר מכך: זהו חלוץ העם ושלתו. ולישוב זה אפשרויות אובייקטיביות שאין לשום יישוב יהודי בעולם.

היישוב העברי בארץ אין דומה במהותו לשום יישוב יהודי בעולם. אין היהודי בעולם הגדול יכול להיות יהודי, רק היהודי וככלו היהודי. היהודי הטוב באנגליה ובארצות הברית, ברוסיה ובכל ארץ אחרת, כפוף לחרובות של الآחרים, לאינטלקט וולדזונות שלהם, ואך אם אין גזוצה בכך (ومעתים שאינם רוצחים בכך); לרובם מיהודי הגולה אין גם האורך הסובייקטיב להיות היהודי, להיות כיהודי, להגיב כיהודי. כאן בארץ הוא אותן שיש להם צורך זה, אפשרות מוגבלת וככובלה. כאן בארץ הוא המקום היחיד בעולם שאחנו מהווים יישוב היהודי אובייקטיבי. כאן יש יהודים בלבד — שאינם כפופים מבחינה חיצונית, גם לא מבחינה משקית ותורכנית לשום תרבות, לשום רצון, לשום אינטנסוז. להם יש יכולת להופיע כיהודים, רק כיהודים. משום-כך מוטלת על היישוב הזה אחריות שאין על שום יישוב היהודי בעולם.

אם נמנ איזה העוננות שלנו כל-יכלה — לפחותים היא כבולה כבלים זרים, ובעצם טבעה היא מוגבלת; אבל היא גורם חשוב; וכי-ולה להיות גורם עוד יותר חשוב, אם העמדה שנקטה ביום רמת-הכבש אינה עניין רגעי דרמטי יוצא מן-הכלל, אלא עמודה טבעית, רגילה, כפי שצרכה להיות לאלה העומדים בחווית כגון זו שאחנו עומדים בה — —

*חיפור השנק הבריטי ברמת הכבש בנובמבר 1943, שגרר אהדי פרטום הפרשה בנגוד לאייסור הצמורה הבריטית והשבת-המרץן של כל העוננות היפותית.

אשנב

לקוטי-ידיעות / דברים בשם אומרם

ההיסטוריה המשתרעת בין הימים החיצון, הימ המכסי' וה滿 פרץ הפרס. שחילובות אסטרטגיית חיוונית נודעה לנו. כאמור לאחרון מירר מרד גאריה את האיים על ארץ-ישראל. בשעה זו, כABCDEFGHIJKLMNOP היא כל-שרת ביריה "אייר" ומרד פרץ בעיראק, יש לבחנות להתקפה במוקדם על ארץ-ישראל. אין לך דבר שיגיח את רעמו של היטלר יותר מאשר השמדת היבשות הלאומית של העם היהודי, כל הפרעות ביידישים שנערכו בעבר היו אכן וכמעט לועמת הסבה האiom שהיה נערק עקב כבוש נאצ'

מתוחות-הכבד של בריטניה לדאגן לכך שהבר לא יקרה. לאחר שיסדרנו את הבית הלאומי היהודי בתחום המלחמה שבעריה קיבלנו פלינו את ההתחינות במדיניותנו והוכרזה בזמנים שונים במשך שנים רבות. אידוע אין עדין שכושך יהודיות?

ב-ט'יביון, שכובען קבוצה שמאלית במלון חביבות, ביום 9 במאי 1941, כותב הארולד לסק, במאמר הפותח לאטי. מתוך הערכה לסת שעתה ממשלה צ'רצ'יל-אטלי ומחרך הביאה למטה שלילה ועד לשעות. בין השאר אומר לסקי: "זכן אין אדם פטור מהרשות מובקה בדבר משרדי-המוחץ. במשך אשר שנים היה חוץ לארה' כל שאלה גדולה שנוגע בה. ועדין לא נനם שם שום אדם חרש לעמדות-צמרת,

והללו שנדרטו בו לכשלונות בכתה מהם משתמשים עכשו בשביל אוthon התקפיכדים דזוק אשר בהם נדרה' שים רעיניות תריש. האמנם אין טאטורו קרייפס אלא האדם היחיד אשר ראש המיניסטרים יכול לחשב עליו כיוצר מנהה חרש בדיסלומטיות.

ויש משרדי-המוסבות. אפשר היה שיתו לנו עד עכשו שלוש דיוויזיות יהודיות, מכוורות ונילגאות לנינגן, אלמלא היו סייר הארולד מקמייל ומשרד-המוסבות חושבים אך מעט על כל דבר שהוא חז' מס' פסנתר" הערבים. חוזאות המדיניות שלהם נזראות עתה בעיראק.

זה אוד אידאיל בבי'ת הנגבחרים (30.7.1941) הציג ליפסן שאל את ראש הממשלה אם ממשלת ה.מ. עומדת לקוות על מדיניות הצהרת בלואד משנת 1919 בדבר הקמת בית לאומי ליהודים בארץ-ישראל. ראש הממשלה: לא חל כל שינוי במדיניותה של הארץ ליפסן; אני מודה לידי'ה געה מאריך על התשובה המשכיפה הרבה. ירושה לי להוסיך ולשאול, אם יבו ב脑海中 את התשובה הזאת בכל השיחות המת-

ראש הממשלה. כן, אודין, בודאי, הצעיר, פריס: העומרת הממשלה על העקרונות הכלליים בספר הלבנון;

ראש הממשלה: אמרתי, כי לא חל כל שינוי. מודיעו מה שעתה ממשלה של ממשלה. ה.מ. ביחס לארץ-ישראל. מדיניות זו הוכרזה בזמנים שונים במשך שנים רבות. אידוע אין עדין שכושך יהודיות?

ב-ט'יביון, שכובען קבוצה שמאלית במלון חביבות, ביום 9 במאי 1941, כותב הארולד לסק,

במאמר הפותח לאטי. מתוך הערכה לסת שעתה ממשלה צ'רצ'יל-אטלי ומחרך הביאה למטה שלילה ועד לשעות. בין השאר אומר לסקי:

זכן אין אדם פטור מהרשות מובקה בדבר משרדי-המוחץ. במשך אשר שנים היה חוץ לארה' כל שאלה גדולה שנוגע בה. ועדין לא ננן שם שום אדם חרש לעמדות-צמרת,

וילו שנדרכו בו לכשלונות בכתה מהם משתמשים

עכשו בשביל אוthon התקפיכדים דזוק אשר בהם נדרה' שים רעיניות תריש. האמנם אין טאטורו קרייפס אלא האדם היחיד אשר ראש המיניסטרים יכול לחשב עליו כיוצר מנהה חרש בדיסלומטיות.

יש לחתן ונשק ל'יהודים' מאור ראיי בנינו ברוניקל סיום 60 נטאי:

"ג'ון ברוניקל" פירסם במאמר שולשה מאמריים מציגים פאת ג. א. ה גדריא, שנילה את כל חיקוי פיזמותו של היטלר לגבי המורה חביבון; נגייס את המדיניות הערבית ל"ג'האר" (מלחמת-סבואה) גנדוריינית, ולכבודם בעורตน את כל אונן הארץ

בשדרות רוטשילד 47, בדירתו של ד"ר סDOBסקי, רופא אף-און-גראן".
לחדר זה הייתה כניסה נפרדת, ובו החומר הסודי. משפטת סDOBסקי
ידענה במאורים אמורים, ולכך עלייה את הסיכון.

בעיה סבוכה עוד יותר הייתה ההחלטה הדפסת העטון, שכן מדובר היה בעטון
 ממש, מודפס כהלה, ובמספר עותקים ענק, ששוט עתון אחר של הימים
 ההם בארץ לא התקרב בתפוצתו לו שול — 30 אלף עותקים. להשוויה,
 תפוצתם של העיתונים היהודיים העבריים בשנת 1939 הייתה כלהלן:
 "דבר" — 15 אלף עותקים, "הארץ" — 11 אלף, "הובקר" — 5,000,
 "הצופה" — 3,000, "המשקיף" (בטאתן המפלגה הרבייזוניסטית) —
 2,000, "ידייעות אחרונות" — 6,000 (בשתי המדינות, צהרים ובערב).³
 "אשנב" הודפס בדפוס "שלומי", שכנן ברחוב נחמני 43 בתל אביב.
 על אף שבזמן זה הוא (שנות הארבעים) כבר סודרו העיתונים בסדר-מכונה
 (לינוטייפ), העדיפו הממוניים על "אשנב" לסדרו בעבודה ידנית ("סידור
 יד"), שכן כל מי שקרוב לנענני דפוס יודע, שלאל מכונת לינוטייפ יש
 מעין "טביעה אצבועות" (אות שבורה וכו'). שניתן לעוקוב אחריה. מטעמי
 קונספירציה הודפס העטון, לא אחת, בתידפוס אחרים, אך בעקבו של
 דבר הוא נשאר נאמן ל"שלומי", שבו הודפסו גם פריטים אחרים של
 ה"הגנה".

הבריטים היו מעוניינים, כמובן, לשים ידם על בית הדפוס שבו סודרו
 ונדפסו "אשנב" ושאר פרסומי ה"הגנה". פעם אחת אף הגיעו לדפוס
 "שלומי" זמן קצר לפני הדפסת "אשנב", אך בעל הדפוס הספיק לפזר את
 כותרות העטון, והבלשים שוחחו במקומות לא גילו דבר.

על העטון היה לעמוד כל העת שני מבחנים: האחד כבר הוכח —
 להרים על האנגלים; והשני — להציג במהירות לכל חלקי הארץ. כדי
 להפיץ רכבות עותקים, ועוד במחתרת, היה צורך במערכת שלמה של
 סוכנים וגוביים. "אשנב" הופץ בשתי צורות עיקריות: מכירה של כל עטון
 למוניים שישלמו מראש לחיצי שנה או לשנה, וממידה מרווחת באמצעות
 מקום העבודה או ועד העובדים. פעמים בשנה נהוג היה לכנס את
 המפייצים, ואז מסר להם ליבנטין אינפורמציה פוליטית, נשאלו שאלות
 וזוועלו בעיות הקשורות לעטון. כל המפייצים עשו את מלאכתם
 בהתנדבות, כאשר מנהה אותם הידיעה, ש"אשנב" ימשיך להופיע רק אם
 יתויק את עצמו.

ואמנם, כמעט תמיד התנהל "אשנב" כ"مشק סגור", מופעה שלא היה
 כמותה בעיתונות המחתרתית בארץ, ואולי אף בעולם. בראל זוכר רק פעם
 אחת שבה נאלצה מנהלת העטון לבקש סיוע כספי חיוני. המען לפניה
 היה גבורות מפה⁴. דעה אחרת יש לחביב כנען, שכתב בספרו "מלחמות
 של העתונות", כי "את הכספיים להוציאו (של "אשנב") נתנה תחילת
 מפה"; אחריו כן מימינה את הוציאו המחלקה המדינית של הסוכנות
 היהודית".⁵

כן או כן, היה העטון עצמאי למותו, ולא אחד בתבונתו העומדים בראשו
 בדברים, שלא מצאו חן בעניין כל הגוננים הפוליטיים והציבוריים שיוצרו
 ב"הגנה". הם בפירוש ייצגו כל העת את הקו האקטיביסטי, שלא כמו
 "החוימה" (כwort הפרסום העיקרי של ה"הגנה", שהודבק על הקירות),
 למשל, שהיה בבחינת "עתון רשמי" של הארגן, ועליו חלו כללים של
 איזון וריגניות פוליטית.

לעתים נשא המידע אופי של ידיעה, ללא ציון שם הכותב או המקור.
 שמות הכותבים לא נזכרו מעולם, ואין צורך לציין את הסיבה. כאמור,
 בראש כל אחד מהగילונות נאמר בהבלטה: "דברים בשם אומרים", וכן
 "אשנב" היה בערך אחד המנגנים או העתונאים הבכירים (הristol
 פרוגרמטי, שנכתב בידי אחד המנגנים או העתונאים הבכירים (הristol
 ברגר, ייחיאל הלפרין, איליהר ליבנשטיין). כך היה בגילון ל"ה" (7
 בדצמבר 1942), זמן קצר לאחר שנודע בארץ ממדיה הנוראים של
 השואה באירופה. תחת הכותרת "מה עשה מול הזונה?", מחה החותב
 על איפה ואיפה ביחסה של מנהיגות העולם החופשי ליידיים:

אין להציג את מאות אלפי יהודים שכבר נרצחו ונענו בידי
 הגורמים. ואולם, את המועמדים להרג עדין אפשר להציג, אם
 העשינה בנות הברית למען העם היהודי מה שעשו למען עמים
 אחרים. כאשר נורו מאה בני תערובת צרפתים בנאנט, הרימו ראש
 ממשלה בריטניה וושיא ארץ-הברית את קולם ואימרו על האנשים,
 ועל העם הגרמני כולם, בתגמול ראוי, אם לא יפסיק הרצח המאורגן.
 כאשר הוחרב כפר אחד בצרפת — ליריז'ה — חזרו ההתראות מפי
 ראשי הברית ביצור תוקף, וכן השמעו ובירי אזהרה חמורות
 בשידוריהם הגורניים מאנגליה ומאמריקה, והופצו מיליון עולנים
 מתאים ממשי גרמייה על ידי מטוסי הברית.

בשואה להרג היהודים, נאנט ולידצ'ה אינם אלא מאורעות
 עירוניים בזורה. אך עד כה לא שמעו מפי צ'יצ'יל, רוזבאלט וטאלין,
 דברי אזהרה וואויים לבני העם הגרמני על מעשייהם כלפי היהודים,
 וכן לא שודרו עדין שידורי הסברה ואזהרה בגרמנית, רומנית,
 סלובקית, ושאר השפות הנשמעות על ידי הנaziים ובמי ביריהם, ולא
 נודע לעת אל מילוני עולומים שפזרו ממשי גרמניה, רומניה,
 סלובקיה, קroatיה⁶, שיספרו לעם אלה על העונה בשם וועל
 אחריותם, ועל התגמול הצפוי לכל השותפים באחריות.

ואולם, היהודים אינם מבקשים רק טיפתיה או עזורה. הם רוצים לפועל.
 לבעל המאמר ב"אשנב" יש הצעה מעשית: "הקמת טיסת מפייצים
 היהודיים — היא חובת השעה... היהודים הוכיחו כי הם חילילם נועדים,
 והם יגלו את יכולתם פי כמה במקצוע הטיס, הבניינו מיסודה על כישרון
 המזקאה של הפרט ועל מהירות תפיסתו". בר.א.א. (חיל האויר
 המלכותי) משרטים, לדברי הכותב, 1600 יהודים מארץ ישראל, והם
 יכולים להיות את התשתית לטיסת זו, שתהכה בגומנין וכן בבעלי-בריתם
 במצרים אירופה, ובדרך זו תצמצם את הפגיעה ביהודי ארצות אלה.
 כמרכז חייבות עצמות הברית לסייע יותר ליישוב היהודי במצרים בנוי
 לצבא הלוחם. וכrangle ב"אשנב", הקרה מופנית גם פונית:
 ב"התגיות רבת-הנפה לגודדים העבריים".

המערכת — בדירה של רופא אף-און-גראן

הווצהו של "אשנב" הייתה כרוכה, כמובן, במערכת הסואה לא פשוטה.
 הימים, יש לזכור, היו ימי המנדט, והעתון, כמובן, "בלתי חוקי". בראל
 מספר, כי משרד הראשי של "אשנב" היה צמוד למערכת "מערכות",
 כחברה הסתולידי והחוקי, ברחוב נחלת בנימין 57 בתל אביב. אבל שם
 היה אסור להחזיק חומר. לכן היה לי חדר קונספורטיבי לא הרחק משם,

עהן אנגלי על גשuder - עבען בעניד

במסדרדי מלחמת ההסבה של הסוכנות
היהודית בירושלים אורה המתפסות
(הודעת רשות)

תת נועם לרעת פראן איטרטי הבוא המתפסות...
עמוקו

תחולק הארץ פשלוט אונזים צבאי ט: ירושלים.
זטלאַאנְד. כו אעור יהא מנדוד פָּחִיפָּין.

טען סונדי אקספָּסָט (27 באפריל):
— נתנו פרטם על האכנית אחרשה, למחרת
בתוך חמשה ימי יוחה מאוי שקיימו
רכבת, גנטים, ומשורייחDAO ט'
אחר כן יבוא השלב השני,
במייעצ'ה גערטה העברת שאלת
בשיטוף עם מפקדי הגזרה. האיר, וכוחות האויר.
בקפונת שעדיין לא היה כפופה
בשבב הראשון, שקייא פועלט "המשלש".

עבען זומך לאָרְדָּע

אַבְּגִינְדָּה הַבְּרִיטִית אַשְׁבִּיעִית —
נויז'וֹ כְּרוֹנוֹיקָה (25 באפריל) מודיע:
בשעת בקורי שג הנציג העיון במצרים לארץ-ישראל, מפקדרה
ראשית פמורה החיכון, נדונה שאחת העברת שאלת
העתונות האנגליות על שקיין של סראבס

ב-ענין כרוניקל, מפלצטן ב-10 באפריל
חוברים האחים מטעם מערכת העיתון:
— ב-15 מברס נדפס בינוין כרוניקל, ידיעת
פשmitt מפאט לשכת המודיעין הממלכתי באָרְדָּע
ישראל. על שלושה מלוחים של כי הור מלוחות שנטעו
בשעה שנייה לאָרְדָּע וולום בלתי לילאים שנטעו
להגיון לחף בשחיה. מחוק האוניה "שושנה" (שכתי
לוינסשי המע) שנתקעה בחול בקרבת החוף.
עהן מודיע לנו מוטרני לאָרְדָּע כל שחר. ציל
בחוסר יסוד כל שחר. לאאת הירא כי אמן
כבעו שלושה אונשי גז. אלומ מותם גורם עיי תאנְה
שאיין שום שמי בינה ובין העולמים היהודים.
ocabא סטוקו ושמ'...

לשם קה נלחנת אングליה ב'יהודי'

בנאום שהופיע צ'רצ'יל, במחוז הכהירות שלו
בשם אפריל אכר בין השאר:
יחסהכבוד וההדריכה שנחנו לנו ארצית-הברית
ונלחמים ביהודיים — לאטן ממד. מפלטה הנכונה הניד
לחתוק מכל קשי יהוא. לבסוף מלך דבר הנרא
כגודל ומאיים — השילכה עחה את האימפריה הדודית
העזומה שלו.

פאגוי קאראקצי נשת ג'וד
אולס כשנון
שונה במוחותיהם
להמשיך במלחמות

— חי'ה יון פְּרוֹוֹסֶפֶט יונְזָן
— מה גאל גען יונְזָן

מידע והומור בגלגולות האחרוןים של "אשנב" (1947)

נסקו מעצמן בשל החלטה פנימית, כפי שהסבירו ראהיהם. "הישוב המאורגן" הוא שגורם לכך. מה שמרגנו את "הפורשים" שלא "האפקטן [הקובש] הזר" סיכל את תכניותיהם, "אלא כוחות יהודית ובצורה אנטישית עיקרי הפעולה נגדם נשעה על ידי כוחות מתחורת יהודית ובצורה אנטישית לכל הדעות...". תעמלותם, הוסיף "אשנב", נפתחת עם המציגות, שכן בראשית המאבק האנטי-טורייסטי של היישוב, הם טענו שאין מתוגנים, בשל רצונם למנוע מלחמה פנימית, אבל הכל יודעים שהם אינם עושים זאת משום שאין בכוחם לעמוד מול כוחו של הציור.

במחצית הראשונה של שנת 1946, בעת שפעלת "תנוועת המרי" — מנגנון הגג המשותף להגנה, אצ"ל ולח"י — שינה "אשנב" את התון, במידת מה, ביחסו לשני הארגונים "הפורשים". הוא המשיך לנוגותם על פרישתם, פועלותיהם הנפרדות ופיגועיהם הלא מכווקת בבריטים, אך עם זאת אפשר היה למצואו בגילויו נזקי גורמי לשבכלותיהם של עוזרי אצ"ל ולח"י שבמונח המעצר באירטريا. בגילוין קי"ד (19 בפברואר 1946) הופיעעה רשיימה מפורשת על "הרציחת המתועב של שניים מהעצורים ופצעיהם של 13 אחרים במחנה אירטريا", בידי חיילים סודנים. חיליל ופצעי אירטريا, ציין העтон, הם קרבות הגירוש מהארץ, והוסיף: "ההרג האיום שאריע בAIRTELIA מלמד על התנאים השוררים בגולן הגלואת". בטוף הרשימהتابע העטון להזכיר את העצורים לארכ', להפסיק את הגירושים ולקיים קירה בלתי-משוחחת על שאריע במחנה המעצר.

האהודה לאנשי אצ"ל הובלטה יותר בגילוין קט"ז (4 במרס 1946), כשבעמוד הראשון הופיעעה מודעת-אבל בזו הלשון: "בתפקידו של שדה התעופה בקסטיניה נספה יהונתן". הדבר קרה בעת פועלות פגוע של אצ"ל במטוסים בריטיים בשדה תעופה בדרך הארץ, שבמהלכה נפצע אחד מסייריו הכוח התקוני, עוזרא עגמי ("יהונתן"), וממת מפציעו. חיליל ה"גנה" זכו במחווה מעין זו ורק לעיתים רחוקות, והדבר עודר בзамרת ה"גנה" תרוממת נגד ליבנטינים.

עם התפרקתו של "תנוועת המרי", בעקבות פיצוץ "מלון המלך דוד" על ידי האצ"ל, חזר לו "אשנב" הטון התקין נגד "הפורשים", שהתמיד עד להפסקת הופעתו של העטון באביב 1947 (ועל כך להלן).

מ" אשנב" לא'ב

מודעות לא היו ב"אשנב", וכל עמו — שהיו בדרך כלל שמונה בגודל עמוד של ספר (15×22 ס"מ) — יוחדו לחומר המערובי. היה ורק חריג אחד: בכתבה מהגילוין הופיעעו מודעות אבל, וובן ציינו את פטירתם בטרוריסטים היללו. ליריבינו מן הבריטים נזמנה פעולה זו כ"מציאה מן השמיים", ודבר זה הורגש מיד בפרלמנט הבריטי. באותו גילוין הביא "אשנב" לקט של ידיעות, שנגנו את פעולות ההתרמה שכפה האצ"ל על סוחרים ואנשים אמידים. "פעולות השכנתה של הארץ לובשות מדדים גדולים ומילוט איום בצדירות שונות", ציין העטון. חז' שנה בדיק על אחר מכך, עם סיום של הפעולה שכנתה "הטזון". שעוררה בשנים הבאות (עוד לימינו בעצם) ויכוחים רבים, הסביר "אשנב" בלשון חד משמעית את הסיבות לשיתוק הטרוור. בגילוין צ"ב (20 באפריל 1945) נכתב, שהפעולות הטרוריסטיות של אצ"ל ולח"י לא עד לגילוין נ"ח נקרא העטון "אשנב". 42 הגילוין הבאים זכו לשם

הensus נגד "הפורשים"

כעתן מחרותי, לעתים קרובות نقط "אשנב" בלשון תקיפה ואף בוטה. מאמריו וידיעותיו הטicho דברי זעם באובי היישוב היהודי, ובמיוחד באנגלים ובריטים. הדברים היו ישרים, ללא עצuzzות או המטה. השימוש בהומו היה מצומצם, ו록 בגילוין האחרון בשנת 1947 הופיעעה כמה קרייטורות. דוגמה יוצאת להומו ב"אשנב" התפרסמה בגילוין נ"ט (5 בדצמבר 1943). זה היה זמן קצר לאחר היפוש הנשך בקיבוץ רמת הcovesh, שעורר טורה נדירה בארץ, והפסיק את הופעתה של העתוניות העברית למשך 11 ימים. באותו ימים תבעה ברית המועצות משתי בעלות בריתה — אנגליה וארצות הברית — לפתח ב"חוות שנייה" באירופה, על מנת להוריד ממנה את הלחץ הגרמני "אשנב" כרך את שני הנושאים והביא את הקטע הבא:

מחוזה הממשלה [ממשלת המנדט] מוסרים, כי ה.מ. הנציב העליון

קיבל מן המושל סטאלין טלגרמה בוו הלשון: "אחרי שיקול ממושך הגיעו השלטונות הסובייטים לכל מסקנה, שהפעולות המשולבות של האבא והמשטרה ברמת הcovesh, אין להאות בהן תחליף לחזית השניה".

גם בחז'ת הפנימית הפגין "אשנב" קו מילטאנטי. כאשר הطلبת "השומר החדש" אם לתמוך בגיוס לצבא הבריטי, החומך בגינויו. הוא יצא גם נגד מפלגת "עליה חדשה" שיזגה קו פיסיני כלפי האנגלים. ואולם, את זומו העיקרי שפק "אשנב" על "הארגוני הפורשים" — אצ"ל ולח"י. הכותרות בסוף 1944 ובראשית 1945 מדרבות בעד עצמן: "לייד הכותל המערבי ביום היכירום — איום אצ"ל הפתיעו את מספר המתפללים"; "הטרור של אצ"ל ולח"י מסכן את המדיניות הציונית בשעת ההכרעה"; "חיות' נגד הבריגדה היהודית", וכן הלאה.

בגילוין פ' (20 באוקטובר 1944) כתוב "מודיעינו המדינה" את הדברים הבאים במעמדו הראשון של "אשנב":

lezibor rochab la hovro u'dein hisaconot ha'chomrot ha'cerukot be'palton shel hakvotot ha'tororistiot. behabkotot ul goralah shel eretz yisrael, hamtanhat bat ze'ot ha'imim ha'ala le'hachid at avivin, vbo zman ha'ia mehabel v'anpi' Zion. ain hia ushiva le'hachid at avivin, vbo zman ha'ia mafra'at idyidim. ha'mofet nuri' suid vaben suud gam la yeklu le'mazoa kivim mesheri yil'ior le'covonotihem — maser ha'argovim ha'tororistim hillel. li'rebivo min hanBritim nazmanha fe'ula zo c'maziah man hashemim", docer zo horogsh mid b'parlament ha'briti.

באוטו גילוין הביא "אשנב" לקט של ידיעות, שנגנו את פעולות ההתרמה שכפה האצ"ל על סוחרים ואנשים אמידים. "פעולות השכנתה של הארץ לובשות מדדים גדולים ומילוט איום בצדירות שונות", ציין העטון.

חז' שנה בדיק על אחר מכך, עם סיום של הפעולה שכנתה "הטזון". שעוררה בשנים הבאות (עוד לימינו בעצם) ויכוחים רבים, הסביר "אשנב" בלשון חד משמעית את הסיבות לשיתוק הטרוור. בגילוין צ"ב (20 באפריל 1945) נכתב, שהפעולות הטרוריסטיות של אצ"ל ולח"י לא

לצערנו הרוב אין יכולתו להיענות לבקשתו, כי האקסטפלרים שזו בשרותנו חולקו כולם. על דברי העידוד המורבים — נתונה חזרתנו, עם גילון קני' (שבו פורסמה "המודעה המשותפת"), ולאחר תקופה ארוכה שבה הופיע העיתון מדי שבוע-Cdsרו, חלה הפסקה בת שלושה שבועות. במהלךה, או מיד לאחריה (שכנן הופיע עוד גילון אחד — קני' 2), זומן ליבנשטיין לביורו פנימי במפא"י, שהרי בסופו של דבר זה לא היה ביתאון של ה"הגנה", אלא של חוגנים אקטיביסטים במפא"י, שעמדו גם בראש ה"הגנה". אין פרטים על מה שנאמר והוחלט באותו בירור. לפי גרסה אחת⁶, נאמר לlibnshteyn כי צורף אליו עורך נוספ. שיאן את הטופרמן הסוער והאקטיביזם העודף שלו. בתגובה, הוא התפטר מתפקידו.

צד זה היביא לאסג'ירתו של "אשנב". "ספר מולדות ההגנה" קובע, כי בעית הבירור עם ליבנשטיין, "הוועט לדין עצם הצדוק בקיים עתון מעין זהה".⁷ הנוראים הקובעים במא"י ובנהנלה הסוכנות (אותם אנשיים

מודעת האבל שגרמה לנראה להפסיק הופצתו של "אשנור"

מקוצר – “א”ב”. גרשון ריבלין, שהיה מודרכי “מערכות”, מספר כי הדבר נבע מההיסטוריה שהטילו הבריטיים על “אשנבי”, כפי שהטילו על כל הפרטומים הלא-חוקיים. החזקה פרטום אסור נחשה למשה בלחיד-חוקי הכרוך בעונש כבד. שינויו שם של ביטואונים של ארגוני המחרת היה מנתג מקובל בימים ההם; וכך שונתה גם שמו של “אשנבי”. (עלון הפלמ”ח הסיר כליל את כותרתו מאותה סיבת). מעניין שעល השם החדש – “א”ב”, לא גורו הבריטים דבר, אולי משום שהוא כיו מילא לא יכולחו למנוע את הפצתו של העטון.⁵ כך זה נמשך עד לגילין המאה שהזוכר. אז חזר ותפס השם הראשון את מקומו, וכך היה עד לגילין קני’ז האחרון.

בשנת 1946 חל ב"אשנב" שני שינויים: הראשון קשור לסיסום עבודתו של מאיר בראל, שנסע ללימוד בחוץ-לארץ, והזהילך על ידי משה צאנלסון. השני עוסק בעניין מערכתי. כמעט בכל הגליליות הופיע מדור פותח שנקרא "מבעד לאשנב", ואפשר לראותו כמאמר מערכתי, יסוד שנעדר מרוב הגליליות הקודומות. במדור זה הועלתה התהיהשות ישירה לשינויים-שליטה נושאים מרכזיים כמו: העפלה, המאבק נגד הבויתים, גינוי הפורשים" ועוד.

ה"אשנה" נסגר

כמעט שש שנים הופיעו ג'ילינויו "אשנב". באביב 1947 הסתמן משבר שהפטיק את הופעתה העטונה. בגילהן קנו"ז (20 באפריל 1947) הופיעה בעמוד הראשון מודעת אבל גודלה לזכרם של שמונה מחללי היישוב: אהרון דב, פנהס וויס, מנחם סאמט ומשה לורר — מעפילים שנפלו בעת התגנשותות עם הבריטים, שנעו אוחכנית ספרינגוות המעפילים למים הטרוטורייאליים של ארץ ישראל; רוד גורנון, דב רוזנבוים, מרדכי אלקיים ואלייעזר קשאני — אנשי אצ"ל ולח"י שנחלו על ידי הבריטים. "מלכות הרשע" הבריטית גונתה במודעה, על שרצחה יהודים על סף המולדת והעלתה יהודים לנורדים בכלל עכו. בעקבות המודעה באו דברי הסבר, ובhem נאמר כי "ארבעת המומתים (בעכו) הוכיחו בחיהם ובמותם, כי לא היה קרבן אשר לא היו מוכנים להקריבו... הם לא היססו לסכן את חייהם ואך למסרם, על דבר שנראה להם כי העם היהודי זוקק לו." עם זאת היה גם דברי הסתייגות ביחס לארכגון, שכן "קרבנות האישין איינו יכול להעיבר מן העולם את העובדה, שהודרך שבה הלכו אינה מועילה לעם".

דברי הסתייגות אלה לא ציננו את החעם שהופנה מהחוגים השונים לעברם של לבנשטיין, על שהביע אהדה ל"פורהים". יש לציין שבאותה עת היו היחסים בין ה"הגנה" לאצלם מעורערים, והמודעה המשותפת שככללה את שמוניהם של ארבעת המעלפים שהגיעו אבוייתו ה"הגנה", נראתה כ"בלתי חולמת". יתר על כן, כנראה ננקטו צעדים למנוע את הפצת הגלילון האמור. זאת אפשר ללמוד מודעה של הנהלת "אשנב" בגילון גן:

מחברים משקדים ומוסדות חזרדים הגיעו אלינו תלונות, כי גילויין "אשנב" הקודם (מס' קנ"ז), לא הגיע לידיים. הננו מודיעים לכל המעווניינים כי הגילויין נשלה למקומות ביום הופעתו, כוגיל, על ההקדושים לבור אפוא במקומותיהם את סיבת התקלה. כמו כן הגיעו אלינו בקשה מרוכבת לשוחט אקספלרדים וסופרים של "אשנוב" גובל

בְּשָׂרֶב

קוטי ידיעות / דברים בשם אומרת

חטירוד אפסן את החרדיות האזינו בשעת ההכרעה

אל רמת האכਬש מתקורה חרשה אל חיטוט נשק אלית מתייר למלין את הטspiel"ואותה מותח לאכבל...

שרבורקציה זו היא עדות להלך חרומו המכובד בהונאה אזיל. יחד עם זה מנזה אצל להטיל שטריאים בישוב. סוד נלו הוא שטמוני טיחרים ובעליהם עיטה שלמים בעלה-נורחים סוכמי בכח להונאות אזיל. כי שאנו משלים — רכוזו נתרט. וופו וחבל. פשחתו כובלת. יישוב העברי — שארגוונו גדרומקטרי ומרתו על עצמו מהוים את היסוס לחירותנו הלאומית ולהגבוקותנו האידיגית — אסור לו להשלים אם אפילו מיטם וארם מאות נערם טוניינט מנסים להטיל עליהם מיטם וארם נזינות ואין זו שאלת כף בלבד. יהום סוחרים כפן טהור יקרתו לשבות. מחרתים יבזו כופרנוף. רן התקובל. בין טירור של נזומה לבני התקומות עסתי. טירור גנופיה — דאסיתו. מזונות החוץ וקסו — המשטיל בתמי. ורק יפני שמי מטבח תיזו געינזין כייד חסר הימור הערבי את ציווינו: ראה וצדד. שרף וגול בחוד העירם והכטבים הערבים עלינו גתות אלה הדרבים בראש: חי-אכבר עלייה להיות כבוי ומחה-תקיה בקלקלה. האיריה העמידה. כבוי היושב היא: לחרcin ראנ' ולקבל אה מרווה של כת ניד ריסטי (או של כתות מרכזיות, כי "הazeloth" תועדר ואולם. לשיא הגינו בתוכה תמכזות של עקודותיהם מפכו). אל רמת-הכובש ואל עדרות. לא חיטוט לחשוף

"מאת מודיעינו חמדינו": לא חיטוט עדרין הסכנות החוטרות הכרוכות בסעולתן של תקיבות הטירוסיטו. בהיאן קות על נורלה של ארץ-ישראל. התחנה לתבואה צבאות חזקים האלה בכיוון העתם. פאהו עטיחן גורם מחבל ואנט-ציוני. אין חיא עסויות להפחיד את אויבינו. ובן חוא פרחה את ים-ידי-ידיינו. המופתני. נורי סער ואבן-קיטוד נס יחד לא יכול לנצח ביום מסחר יותר עילן לכינוייהם — מאחר הארנ' גונאים המירוסיטים הללו. לירבינו שבין חביריטים גודגנה פצולה זו. "ככיאת בן השם". ודבר אין חורגת מיד גפרלטן הכריקי.

תונגי הצעינות בבחנות המשוים פונגנימים לעודר את האביב הערבי מסבב תאנכה-האנטיפט וטראס-ביבה שהשمرة בו. המופתני בזענן בבלן. וגם מחרורי-יריב בעקבות הפוקות מונסם אליו כוחם בשפה זה. ע"י סעולתו המברעת ומפרקת אקיית לאופיה. וסיק-דעת פוליטי בנייש להם אזיל את אבק-הארפה הדריש.

לא שוחות חמורות הן הסכנות המוניות. "הazeloth" הומניות שDAO-לא"ז בעשי הרצות השוד ותגנבה נסכו דוח-סכרון בלבות חביריו-העכיזו אותו על דעתם. עתה חילו להתר לצעם כל פוטוקציה. בוז היה כדורם בשפת העربית וטעים אחרים. בשפה הערבית. ואולם. לשיא הגינו בתוכה תמכזות של עקודותיהם מפכו. אל רמת-הכובש ואל עדרות. לא חיטוט לחשוף

הazeloth נס כעוזר בזענן לא-הazeloth

הלוימת. בימי אחורינו ה"שיני" ניכר גטובה ביחס השלקון הארץ-ישראל גנום העברי. התיישג אסוציאק. שבדון יונט. אם נזכיר את פעשי הטענות היהודית והודית. מתיו נבונה גאניא את כ-2. חערת הדרות בעזנות הנזויות מהיבת-היהדות. שנה-שנתית.

מאת מודיעינו חמדינו: כי-הazeloth הארץ-ישראלית קנחה רשות פטונגה היהודית והודית. מתיו נבונה גאניא את כ-2. חערת הדרות בעזנות הנזויות מהיבת-היהדות.

של מיעוד, על תקופת סוערת בהי היישוב היהודי בשנות מלחמת העולם השנייה והמאבק נגד הבריטים. אפשר ללמוד מהם על הדברים שניסתה הצנזורה הבריטית להסתיר מהעתונות העברית, על מאבקו הממושך של היישוב להtagיסותה בינוי למלחמה בנצים, ועל היחסים הפנימיים בין ה"הגנה" לאצל"ל וללח"י. אגב אורחא לומד הקורא גם על המצב בארץ בפורט ובאזורנו בכלל באופן שניים.

עוזם) החליטו, מתברר, ש"אשנב" מיציה את עצמו. הויכוח על האקטיביזם לא הסתיים, אך באותה עת חושם הדגש על האופציה המדינית (ענין ארץ ישראל נדון באו"ם, שהחליט לשלווה לארץ וערת חקירה, המידע בשם אונסקו"פ), ויש להניח שלא נראה צורך דוחף להציג את היסוד הכהוני.

157 גילionario של "אשנב", ובهم כ-1400 עמודים, הם אוצרם בולם

☆ ☆ ☆

3. וראה: חביב'גנון, מלחמה של העתונות, מאבק העתונות העברית בארץ ישראל נגד השלטון הבריטי, ירושלים תשכ"ט, עמ' 20-23. להלן: נגען.
4. שם, עמ' .49.
5. שיחת המחבר עם גרשון ריבלין, 12 במרס 1987.
6. נגען, עמ' .50.
7. ספר תולדות ההגנה, ברוך ב', חלק ב', עמ' 949.

1. דבריו של מאיר בראלי מבוסטים על הקלטת שיחה עמו, שנעשתה על ידי נעמה שפי, במסגרת מפעל חדש של תיעוד בעל פה בニアרי עתונות ותקשות, שיוזמו התוכנית ללימודי עתונות והמכון לחקר העתונות היהודית (בחקמה), באוניברסיטה תל אביב.
2. מעניין לציין כי שמה של פולין, הארץ שבה יהודים נהרגים וסובליהם, לא הוחר כל במאמר הנזכר.